

Warszawa, dnia 18 maja 2017 r.

Poz. 11

**OBWIESZCZENIE
PREZESA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO**

z dnia 18 maja 2017 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 296 i 1579) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst zarządzenia nr 19/2016 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (Dz. Urz. NBP poz. 8), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych zarządzeniem nr 3/2017 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 27 stycznia 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (Dz. Urz. NBP poz. 2).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity zarządzenia nie obejmuje § 2 zarządzenia nr 3/2017 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 27 stycznia 2017 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (Dz. Urz. NBP poz. 2), który stanowi:

„§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem § 1 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 10 lutego 2017 r.”.

Prezes Narodowego Banku Polskiego: *A. Glapiński*

Załącznik do obwieszczenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 18 maja 2017 r. (poz. 11)

ZARZĄDZENIE NR 19/2016 PREZESA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

z dnia 17 sierpnia 2016 r.

w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki

Na podstawie art. 68 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

§ 1. 1. Zarządzenie określa sposób i tryb:

- 1) przeliczania, sortowania i pakowania banknotów i monet oraz oznaczania ich opakowań przez banki;
- 2) wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w banknoty i monety.

2. Przepisów zarządzenia nie stosuje się do banknotów i monet kolekcjonerskich.

§ 2. 1. Ilekroć w przepisach zarządzenia jest mowa o:

- 1) identyfikatorze – należy przez to rozumieć symbol cyfrowy lub literowy zastępujący podpis pracownika lub podpisy zespołu pracowników, indywidualnie przypisany pracownikowi lub zespołowi pracowników;
- 2) identyfikacji klienta – należy przez to rozumieć identyfikację polegającą na ustaleniu, w sposób bezpośredni lub pośredni, klienta dokonującego wpłaty do urzędnika, przy wykorzystaniu numeru rachunku bankowego;
- 3) kliencie – należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej;
- 4) opasce – należy przez to rozumieć opaskę wykonaną z białego papieru o szerokości od 25 mm do 40 mm;
- 5) oznaczeniu – należy przez to rozumieć etykietę z wiązki, półwiązki lub półwiązki niepełnej, etykietę z pudła, przywieszkę do worka przesyłkowego, zbiorczego lub woreczka jednostkowego, plombę samozaciskającą lub taśmę zabezpieczającą z nazwą producenta;
- 6) paczce pełnej – należy przez to rozumieć 100 banknotów tej samej wartości nominalnej i tego samego rozmiaru, ułożonych w jednym kierunku przednią stroną, na które nałożona jest opaska;
- 7) paczce niepełnej – należy przez to rozumieć mniej niż 100 banknotów tej samej wartości nominalnej i tego samego rozmiaru, ułożonych w jednym kierunku przednią stroną, na które nałożona jest opaska;
- 8) pakiecie – należy przez to rozumieć 10 rulonów monet, tej samej wartości nominalnej i tej samej średnicy, zapakowanych w przezroczystą folię termokurczliwą lub próżniowo przy użyciu urządzenia foliującego;
- 9) plombie samozaciskającej – należy przez to rozumieć plombę wykonaną z tworzywa sztucznego, zawierającą umieszczone w sposób trwały na plombie informacje: indywidualny numer plomby, nazwę lub numer banku albo nazwę przedsiębiorcy;
- 10) półwiązce – należy przez to rozumieć 5 paczek pełnych o tej samej wartości nominalnej, ułożonych w taki sposób, że wszystkie opaski znajdują się jedna nad drugą, zapakowanych w przezroczystą folię;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948, 1997 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 85, 724, 768 i 791.

- 11) półwiązce niepełnej – należy przez to rozumieć nie więcej niż cztery paczki pełne lub nie więcej niż jedną paczkę niepełną, o tej samej wartości nominalnej, z których nie można sformować półwiązki, ułożone w taki sposób, że wszystkie opaski znajdują się jedna nad drugą, zapakowane w przezroczystą folię;
- 12) przeliczaniu – należy przez to rozumieć ustalanie liczby banknotów lub monet oraz ich wartości nominalnej;
- 13) pudle – należy przez to rozumieć opakowanie wykonane z tektury, o wymiarach nie większych niż 40 cm × 35 cm × 15 cm, zawierające 10 wiązek banknotów tej samej wartości nominalnej;
- 14) różnicy kasowej – należy przez to rozumieć niezgodność (niedobór lub nadwyżkę) wynikającą ze stwierdzenia w opakowaniu banknotów lub monet podejrzanych co do autentyczności, niepodlegających wymianie lub o wartości nominalnej innej niż zadeklarowana oraz niezgodność między faktyczną liczbą banknotów lub monet znajdujących się w opakowaniu a liczbą zadeklarowaną;
- 15) rulonie – należy przez to rozumieć 50 monet waluty polskiej albo 50 lub mniej monet walut obcych, tej samej wartości nominalnej i tej samej średnicy, ułożonych w taki sposób, że ich powierzchnie się stykają, zapakowanych w papier rulonowy;
- 16) saszetce – należy przez to rozumieć 100 monet o tej samej wartości nominalnej lub 50 monet o wartości nominalnej 2 złote, wykonanych ze stopu Nordic Gold, zapakowanych w woreczek z przezroczystej folii, na którym zamieszczone są w szczególności następujące informacje: wartość nominalna monet, liczba monet i łączna wartość monet w saszetce;
- 17) sortowaniu – należy przez to rozumieć podzielenie banknotów lub monet według wartości nominalnej oraz oddzielenie banknotów nadających się do obiegu od banknotów nienadających się do obiegu, w tym od banknotów nienadających się do maszynowego sortowania oraz oddzielenie monet nadających się do obiegu od monet nienadających się do obiegu;
- 18) sprawdzaniu sumarycznym – należy przez to rozumieć ustalanie liczby:
  - a) wiązek w pudłach,
  - b) wiązek lub półwiązek lub półwiązek niepełnych w workach przesyłkowych lub zbiorczych,
  - c) paczek pełnych w wiązkach lub półwiązkach,
  - d) paczek pełnych lub paczki niepełnej w półwiązce niepełnej,
  - e) woreczków jednostkowych z monetami lub pakietów w workach zbiorczych,
  - f) saszetek w workach zbiorczych,
  - g) rulonów w pakietach– oraz wartości nominalnej banknotów lub monet znajdujących się w tych opakowaniach i ich zgodności z informacjami zamieszczonymi na tych opakowaniach lub oznaczeniach opakowań;
- 19) urządzeniu – należy przez to rozumieć urządzenie do przeliczania lub sortowania lub sprawdzania autentyczności banknotów lub monet obsługiwane przez pracownika lub zespół pracowników albo klienta;
- 20) urządzeniu opaskującym – należy przez to rozumieć urządzenie nakładające opaskę na paczkę pełną lub paczkę niepełną;
- 21) walucie polskiej – należy przez to rozumieć znaki pieniężne (banknoty i monety) w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 679);
- 22) walutach obcych – należy przez to rozumieć znaki pieniężne (banknoty i monety) w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy, o której mowa w pkt 21;
- 23) wiązce – należy przez to rozumieć 10 paczek pełnych o tej samej wartości nominalnej, zapakowanych w przezroczystą folię, ułożonych w taki sposób, że:
  - a) wszystkie opaski znajdują się jedna nad drugą,
  - b) 5 pierwszych paczek pełnych w wiązce ułożonych jest opaskami w lewą stronę, a 5 następnych paczek pełnych – w prawą stronę wiązki, w przypadku wiązek formowanych przez producenta;
- 24) woreczku jednostkowym – należy przez to rozumieć woreczek wykonany z tkaniny, o wymiarach 14 cm × 20 cm – do monet o wartości nominalnej od 1 grosza do 20 groszy, lub 18 cm × 32,5 cm – do monet o wartości nominalnej od 50 groszy do 5 złotych, lub woreczek wykonany z przezroczystej folii;

- 25) worku przesyłkowym – należy przez to rozumieć worek z kapsłami, wykonany z tkaniny, o wymiarach 50 cm × 80 cm;
- 26) worku zbiorczym – należy przez to rozumieć worek o wymiarach 35 cm × 50 cm:
- z kapsłami, wykonany z tkaniny, lub
  - worek z przezroczystej folii – w przypadku worka formowanego przez producenta.

2. Użyte w zarządzeniu określenie „pobieranie lub odprowadzanie banknotów i monet” oznacza zaopatrywanie banków w banknoty i monety.

§ 3. Przepisy zarządzenia stosuje się odpowiednio do Narodowego Banku Polskiego zwanego dalej „NBP”, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej.

§ 4. 1. Banki określają w umowach w sprawie pobierania i odprowadzania banknotów lub monet, w szczególności:

- warunki pobierania i odprowadzania banknotów lub monet oraz sposób postępowania w przypadku stwierdzenia uszkodzenia opakowania banknotów lub monet, uszkodzenia jego oznaczenia lub stwierdzenia różnicy kasowej;
- przedsiębiorcę, w przypadku powierzenia przedsiębiorcy wykonywania czynności przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet;
- sposób i tryb przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów lub monet wycofanych z obiegu na podstawie odrębnych przepisów.

2. Na podstawie umów, o których mowa w ust. 1, banki mogą stosować w obrocie między sobą inny, niż określony w zarządzeniu sposób i tryb:

- pakowania i oznaczania opakowań banknotów lub monet pod warunkiem, że sposób pakowania uniemożliwi naruszenie opakowania lub jego oznaczenia;
- przeliczania, sortowania oraz oznaczania opakowań banknotów lub monet walut obcych oraz wykonywania czynności związanych z pobieraniem lub odprowadzaniem tych znaków.

3. Banki zaopatrują się w worki przesyłkowe, worki zbiorcze, woreczki jednostkowe oraz inne opakowania i ich oznaczenia we własnym zakresie.

§ 5. Sposób i tryb postępowania z banknotami i monetami podejrzanymi co do autentyczności oraz zasady i tryb wymiany banknotów i monet, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej regulują odrębne przepisy.

§ 6. Sprawdzanie sumaryczne, przeliczanie, sortowanie oraz sprawdzanie autentyczności banknotów lub monet pobranych z NBP jest monitorowane i rejestrowane lub odbywa się w obecności drugiego pracownika przy zapewnieniu możliwości wzajemnej obserwacji.

DZIAŁ II

WALUTA POLSKA

Rozdział 1

Sposób i tryb przeliczania i sortowania banknotów i monet

§ 7. 1. Przeliczanie i sortowanie oraz sprawdzanie autentyczności banknotów lub monet wykonywane jest przy użyciu urządzenia albo ręcznie.

2. W trakcie przeliczania lub sortowania lub sprawdzania autentyczności banknotów sprawdzana jest ich jakość obiegowa, zgodnie z kryteriami, określonymi w załącznikach nr 1 i 2 do zarządzenia, z zastrzeżeniem ust. 10.

3. Urządzenia, o których mowa w ust. 1, powinny spełniać wymagania określone w załączniku nr 3 do zarządzenia oraz klasyfikować banknoty zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia.

4. Banki:

- 1) przeprowadzają testy urządzeń, o których mowa w ust. 1, weryfikujące spełnianie wymogów, o których mowa w ust. 2 i 3, co najmniej raz w roku, podczas których uczestnikiem może być NBP;
- 2) przekazują do NBP kwartalne informacje sprawozdawcze określone przez NBP w umowach, o których mowa w § 4, zawierające w szczególności:
  - a) rodzaje urządzeń,
  - b) liczbę przeliczonych, przesortowanych i sprawdzonych pod kątem autentyczności banknotów lub monet, w tym: oddzielone jako nienadające się do obiegu, nienadające się do maszynowego sortowania, ponownie wprowadzone do obrotu poza NBP.

5. Banknoty posiadające uszkodzenia, o których mowa w załączniku nr 1 lub 2 do zarządzenia, uznaje się za nienadające się do obiegu.

6. Podczas ręcznego przeliczania, sortowania oraz sprawdzania autentyczności, banknoty z zagięciami rozprostowuje się, a banknoty rozdarte lub przerwane podkleja się jednostronnie od strony odwrotnej banknotu.

7. Z banknotów nienadających się do obiegu oddziela się banknoty nienadające się do maszynowego sortowania, za które uznaje się w szczególności banknoty sklezione taśmą, klejem lub w inny sposób, naddarte, zszyte lub przerwane.

8. W trakcie sortowania monet – za nienadające się do obiegu uznaje się monety mające uszkodzenia typu mechanicznego, wytarte, o zmienionej barwie, skorodowane, w tym również uszkodzone wskutek umieszczenia na nich trwałego napisu, rysunku lub innego znaku.

9. W przypadku przeliczania, sortowania lub sprawdzania autentyczności:

- 1) banknotów z:
  - a) wiązki lub półwiązki pozostawia się folię, w którą zapakowana była wiązka lub półwiązka, i opaskę zdjętą z dowolnej paczki pełnej danej wiązki lub półwiązki, a pozostałe opaski niszczy się przez przedarcie lub przecięcie co najmniej na dwie części; po stwierdzeniu zgodności liczby, wartości nominalnej i autentyczności banknotów w wiązce lub półwiązce, pozostawioną folię i opaski niszczy się przez przedarcie lub przecięcie co najmniej na dwie części,
  - b) półwiązki niepełnej pozostawia się folię, w którą zapakowana była półwiązka niepełna i opaskę zdjętą z danej paczki pełnej lub niepełnej do czasu stwierdzenia zgodności liczby, wartości nominalnej i autentyczności banknotów w tej paczce, a następnie opaskę niszczy się w sposób określony w lit. a; po stwierdzeniu zgodności liczby, wartości nominalnej i autentyczności wszystkich banknotów w półwiązce niepełnej, pozostawioną folię niszczy się w sposób określony w lit. a,
  - c) paczek pełnych, niewchodzących w skład wiązki lub półwiązki lub paczek niepełnych niewchodzących w skład półwiązki niepełnej, pozostawia się opaskę, zdjętą z danej paczki pełnej lub paczki niepełnej, do czasu stwierdzenia zgodności liczby, wartości nominalnej i autentyczności banknotów w tej paczce, a następnie opaskę niszczy się w sposób określony w lit. a;
- 2) monet z rulonów, saszetek, pakietów, woreczków jednostkowych lub worków zbiorczych, zawierających monety luzem, pozostawia się opakowanie rulonu lub saszetki oraz przywieszkę z pakietu, woreczka jednostkowego lub worka zbiorczego z monetami, do czasu stwierdzenia zgodności liczby, wartości nominalnej i autentyczności monet, a następnie niszczy się je, w sposób określony w pkt 1.

10. NBP, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, może stosować inne kryteria jakości obiegowej banknotów niż określone w załączniku nr 1 i 2 do zarządzenia.

Rozdział 2

Sposób i tryb pakowania i oznaczania opakowań banknotów

§ 8. 1. Paczkę pełną formuje się odrębnie z banknotów nadających się do obiegu, nienadających się do obiegu albo nienadających się do maszynowego sortowania.

2. Paczkę niepełną formuje się z banknotów nienadających się do maszynowego sortowania.

3. Formowanie paczki pełnej lub paczki niepełnej z banknotów nienadających się do maszynowego sortowania następuje z uwzględnieniem przepisów, o których mowa w § 5.

§ 9. 1. Formowanie paczki:

- 1) pełnej dokonywane jest przy użyciu urządzenia lub urządzenia opaskującego albo ręcznie;
- 2) pełnej lub niepełnej z banknotów nienadających się do maszynowego sortowania, dokonywane jest przy użyciu urządzenia opaskującego albo ręcznie.

2. Na banknoty nadające się do obiegu nakłada się opaskę, na której zamieszcza się w szczególności następujące informacje: datę sformowania paczki, liczbę banknotów w paczce oraz podpis lub identyfikator.

3. Na banknoty nienadające się do obiegu nakłada się opaskę, na której oprócz informacji, o których mowa w ust. 2, zamieszcza się dodatkowo literę „Z”.

4. Na banknoty nienadające się do maszynowego sortowania nakłada się opaskę, na której oprócz informacji, o których mowa w ust. 2, zamieszcza się dodatkowo litery „NS”.

5. W przypadku formowania paczki pełnej lub paczki niepełnej:

- 1) przy użyciu urządzenia albo urządzenia opaskującego – opaska nakładana jest w miejscu właściwym dla tych urządzeń;
- 2) ręcznie – opaska nakładana jest na lewym brzegu banknotów.

6. W przypadku formowania paczki pełnej z banknotów przeliczonych przy użyciu urządzenia, obok podpisu lub identyfikatora, można zamieścić dodatkowo literę „M”.

§ 10. 1. Wiązkę lub półwiązkę formuje się odrębnie z paczek pełnych sformowanych z banknotów nadających się do obiegu, nienadających się do obiegu lub nienadających się do maszynowego sortowania.

2. Półwiązkę niepełną formuje się z paczek pełnych lub paczki niepełnej sformowanych z banknotów nienadających się do maszynowego sortowania.

§ 11. 1. Formowanie:

- 1) wiązki lub półwiązki dokonywane jest przy użyciu urządzenia albo ręcznie;
- 2) półwiązki niepełnej dokonywane jest ręcznie.

2. Ręcznego formowania wiązki, półwiązki lub półwiązki niepełnej dokonuje:

- 1) pracownik, który przy użyciu urządzenia lub urządzenia opaskującego albo ręcznie sformował wszystkie paczki pełne lub paczki niepełne;
- 2) jeden z pracowników wchodzących w skład zespołu obsługującego urządzenie, o których mowa w pkt 1, przy użyciu których sformowane zostały wszystkie paczki pełne lub paczki niepełne.

3. Ręcznego formowania wiązki, półwiązki lub półwiązki niepełnej z paczek pełnych lub niepełnych sformowanych przez pracownika lub zespół pracowników, o których mowa w ust. 2, może dokonać inny pracownik, pod warunkiem, że przed sformowaniem wiązki, półwiązki lub półwiązki niepełnej, pracownik ten sprawdzi zgodność liczby banknotów we wszystkich paczkach pełnych i paczkach niepełnych wchodzących w skład danej wiązki, półwiązki lub półwiązki niepełnej i zamieści podpis lub identyfikator na odwrotnej stronie opasek sprawdzonych paczek pełnych lub paczek niepełnych.

4. Pracownik formujący wiązkę, półwiązkę lub półwiązkę niepełną, zamieszcza na etykietce, naklejonej w sposób trwały na folii, nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, datę sformowania wiązki, półwiązki lub półwiązki niepełnej, wartość nominalną banknotów, liczbę banknotów, łączną wartość banknotów znajdujących się w wiązce, półwiązce lub półwiązce niepełnej oraz podpis lub identyfikator.

5. Podpis lub identyfikator oraz informacje, o których mowa w ust. 4, mogą być zastąpione przez zastosowanie innej technologii, zapewniającej trwałość opakowania i zamieszczonych na nim informacji.

6. Nie wymaga się zamieszczania podpisu lub identyfikatora i informacji, o których mowa w ust. 4, na wiązkach lub półwiązkach sformowanych przy użyciu urządzenia działającego w cyklu zamkniętym, z tym że

na opakach paczek pełnych, oprócz informacji, o których mowa w § 9 ust. 2, zamieszcza się wartość nominalną banknotów znajdujących się w paczkach oraz nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku.

§ 12. 1. Worek przesyłkowy z banknotami formuje się odrębnie dla banknotów:

- 1) nadających się do obiegu, do którego zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 5 do zarządzenia;
- 2) nienadających się do obiegu, do którego zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 6 do zarządzenia;
- 3) nienadających się do maszynowego sortowania, do którego zakłada się przywieszkę bez nadruku.

2. Formowanie worka przesyłkowego z banknotami polega na:

- 1) umieszczeniu w worku wiązek, półwiązek lub łącznie wiązek i półwiązek zawierających:
  - a) banknoty tej samej wartości nominalnej – w liczbie 20 000 sztuk,
  - b) banknoty tej samej wartości nominalnej – w liczbie mniejszej niż 20 000 sztuk,
  - c) banknoty o różnej wartości nominalnej – w liczbie równej lub mniejszej niż 20 000 sztuk;
- 2) umieszczeniu w worku wiązek, półwiązek lub półwiązek niepełnych zawierających banknoty nienadające się do maszynowego sortowania, tej samej lub różnej wartości nominalnej w liczbie równej lub mniejszej niż 20 000 sztuk;
- 3) zamknięciu i oznaczeniu worka, w sposób określony w ust. 3 i § 13.

3. Pracownik lub pracownicy odpowiadający za zawartość worka przesyłkowego z banknotami:

- 1) o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a – zamieszczają podpisy lub identyfikatory na przywieszce, której wzór stanowi odpowiednio załącznik nr 5 lub 6 do zarządzenia oraz nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę sformowania worka;
- 2) o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. b i c oraz pkt 2 – zamieszczają podpisy lub identyfikatory na przywieszce bez nadruku oraz:
  - a) symbol oznaczający liczbę tysięcy sztuk banknotów danej wartości nominalnej, sformowanych w wiązki lub półwiązki lub liczbę sztuk banknotów danej wartości nominalnej sformowanych w półwiązki niepełne,
  - b) symbol oznaczający wartość nominalną banknotów, o którym mowa w załączniku nr 5 i 6 do zarządzenia,
  - c) nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę sformowania worka,
  - d) literę „Z” w przypadku worka z banknotami nienadającymi się do obiegu,
  - e) litery „NS” w przypadku worka z banknotami nienadającymi się do maszynowego sortowania.

§ 13. 1. Worek przesyłkowy z banknotami zamyka się i oznacza przez jednokrotne przeciągnięcie przez wszystkie kapsle plomby samozaciskającej i jej zaciśnięcie, a następnie założenie drugiej plomby samozaciskającej wraz z przywieszką, na fałdy worka i jej zaciśnięcie.

2. W przypadku formowania worka zbiorczego z banknotami, przepisy ust. 1 i § 12 stosuje się odpowiednio.

§ 14. W przypadku, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, na wiązkach, półwiązkach, półwiązkach niepełnych oraz przywieszkach do worków przesyłkowych lub zbiorczych zamieszcza się dodatkowo nazwę przedsiębiorcy.

Rozdział 3

Sposób i tryb pakowania i oznaczania opakowań monet

§ 15. Z monet nadających się do obiegu, tej samej wartości nominalnej i tej samej średnicy, formuje się rulony, pakiety, woreczki jednostkowe oraz worki zbiorcze z monetami, a z monet nienadających się do obiegu formuje się woreczki jednostkowe lub worki zbiorcze.

§ 16. Na rulonie zapakowanym w papier rulonowy, którego wzór stanowi załącznik nr 7 do zarządzenia, zamieszcza się w szczególności datę sformowania rulonu oraz podpis lub identyfikator.

§ 17. Pracownik lub jeden z pracowników wchodzących w skład zespołu formującego pakiet zamieszcza podpis lub identyfikator oraz nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę sformowania pakietu na przywieszce, której wzór stanowi załącznik nr 8 do zarządzenia, a następnie umieszcza przywieszkę pod folią przed jej zamknięciem.

§ 18. 1. Woreczek jednostkowy z monetami formuje się odrębnie dla monet nadających się do obiegu lub nienadających się do obiegu.

2. Formowanie woreczka jednostkowego z monetami polega na:

- 1) umieszczeniu w woreczku:
  - a) 500 monet, nadających się do obiegu, luzem lub w rulonach,
  - b) 50 monet, nienadających się do obiegu, luzem lub wielokrotność tej liczby, tej samej wartości nominalnej i tej samej średnicy;
- 2) zamknięciu i oznaczeniu woreczka, w sposób określony w § 19 i 20.

§ 19. 1. Woreczek jednostkowy z monetami, wykonany z tkaniny, zamyka się i oznacza przez założenie plomby samozaciskającej na fałdy woreczka, wraz z przywieszką, i jej zaciśnięcie, z tym że do woreczka zawierającego monety:

- 1) nadające się do obiegu – zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 8 do zarządzenia;
- 2) nienadające się do obiegu – zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 9 do zarządzenia, z tym że oprócz informacji, o których mowa w ust. 2, zamieszcza się liczbę, wartość nominalną oraz łączną wartość monet w woreczku jednostkowym.

2. Pracownik formujący woreczek jednostkowy z monetami zamieszcza na przywieszce w szczególności następujące informacje: nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, datę sformowania woreczka oraz podpis lub identyfikator.

3. Woreczek jednostkowy z monetami, wykonany z folii, zamyka się przez zgrzewanie lub w inny sposób, z tym że zastosowana folia i technologia zamknięcia powinna zapewniać trwałość opakowania.

4. Przed zamknięciem woreczka umieszcza się w nim przywieszkę, o której mowa w ust. 1; woreczek można też oznaczyć w inny sposób, pod warunkiem zamieszczenia wszystkich wymaganych informacji znajdujących się na przywieszce.

§ 20. 1. Woreczki jednostkowe lub pakiety z monetami tej samej wartości nominalnej umieszcza się w worku zbiorczym.

2. Worek zbiorczy z monetami formuje się odrębnie dla monet nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu.

3. Formowanie worka zbiorczego z monetami polega na:

- 1) umieszczeniu w worku:
  - a) pakietów lub woreczków jednostkowych z monetami nadającymi się do obiegu – w liczbie określonej w załączniku nr 10 do zarządzenia,
  - b) saszetek – w liczbie określonej w załączniku nr 11 do zarządzenia,
  - c) woreczków jednostkowych z monetami nienadającymi się do obiegu – w liczbie równej lub mniejszej niż określona w załączniku nr 10 do zarządzenia;
- 2) zamknięciu i oznaczeniu worka w sposób określony w § 13, z tym że do worka zawierającego monety:
  - a) nadające się do obiegu – zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 12 do zarządzenia, z tym że w przypadku saszetek zamieszcza się wyraz „saszetek” oraz ich liczbę,

- b) nienadające się do obiegu – zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 13 do zarządzenia, z tym że oprócz informacji, o których mowa w ust. 4, zamieszcza się liczbę, wartość nominalną oraz łączną wartość monet w worku zbiorczym.

4. Pracownik lub pracownicy odpowiadający za zawartość worka zbiorczego z monetami zamieszczają na przywieszce w szczególności następujące informacje: nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, datę sformowania worka oraz podpisy lub identyfikatory.

§ 21. W przypadku, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, na pakietach, przywieszkach do worków zbiorczych oraz woreczków jednostkowych zamieszcza się dodatkowo nazwę przedsiębiorcy.

Rozdział 4

Opakowania banknotów lub monet sformowane przez producenta

§ 22. Opakowanie banknotów sformowane przez producenta stanowi:

- 1) wiązka, w której każde 5 paczek pełnych, zawierających oprócz informacji, o których mowa w § 9 ust. 2, napis „Narodowy Bank Polski”, owiniętych jest paskami z przezroczystej folii, na których naklejone są etykiety, po jednej na każdym pasku, zawierające w szczególności następujące informacje: liczbę banknotów, wartość nominalną oraz łączną wartość banknotów w wiązce;
- 2) pudło, z naklejonymi w sposób trwały dwiema etykietami, których wzór stanowi załącznik nr 14 do zarządzenia, umieszczonymi w rogu pudła, w sposób umożliwiający ich odczytanie na krótszym i dłuższym boku pudła i oznaczone taśmą zabezpieczającą z nazwą producenta, w sposób uniemożliwiający jej ponowne użycie po zerwaniu.

§ 23. 1. Opakowanie monet sformowane przez producenta stanowi:

- 1) saszetka;
- 2) pakiet, z naklejoną w sposób trwały etykietą, na której zamieszczone są w szczególności następujące informacje: nazwa producenta, liczba monet, wartość nominalna oraz łączna wartość monet w pakiecie;
- 3) worek zbiorczy, zawierający pakiety albo saszetki, przesyty lub zgrzany, który może zawierać perforację w postaci otworów umieszczonych po dwóch stronach worka, z zamieszczoną w sposób trwały przywieszką, której wzór stanowi załącznik nr 15 do zarządzenia.

2. Liczbę i łączną wartość monet poszczególnych wartości nominalnych w pakietach lub saszetkach oraz liczbę pakietów lub saszetek w workach zbiorczych z monetami określa załącznik nr 10 i 11 do zarządzenia.

Rozdział 5

Pobieranie i odprowadzanie banknotów i monet

§ 24. Pobieranie i odprowadzanie banknotów i monet przez jednostki organizacyjne banków dokonywane jest w pudłach z banknotami, workach przesyłkowych z banknotami oraz w workach zbiorczych z monetami lub banknotami.

§ 25. 1. Jednostka organizacyjna banku pobierając banknoty lub monety z NBP lub z jednostki organizacyjnej innego banku:

- 1) sprawdza czy pudła, worki przesyłkowe z banknotami oraz worki zbiorcze z monetami lub banknotami nie są uszkodzone, czy ich oznaczenia nie są naruszone oraz czy informacje zamieszczone na etykietach naklejonych na pudłach lub przywieszkach do worków są zgodne z informacjami wynikającymi z dokumentacji, określonej w umowach, o których mowa w § 4;
- 2) zamieszcza w sposób trwały na etykietach naklejonych na pudłach lub na odwrotnej stronie przywieszek do worków nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, która pobiera banknoty lub monety oraz datę pobrania banknotów lub monet z NBP lub z jednostki organizacyjnej innego banku;
- 3) sprawdza sumarycznie, przelicza, sortuje oraz sprawdza autentyczność banknotów lub monet w terminie:

- a) 20 dni kalendarzowych od daty pobrania banknotów, z zastrzeżeniem lit. b,
- b) 30 dni kalendarzowych od daty pobrania banknotów nienadających się do maszynowego sortowania,
- c) 90 dni kalendarzowych od daty pobrania monet.

2. Po dokonaniu sprawdzenia sumarycznego jednostka organizacyjna banku zamieszcza w sposób trwały, na wiążkach, półwiązkach lub półwiązkach niepełnych oraz na pakietach, saszetkach lub na odwrotnej stronie przywieszek do woreczków jednostkowych z monetami, nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę pobrania banknotów lub monet z jednostki organizacyjnej innego banku lub NBP oraz niszczy przywieszkę do worka przez przedarcie lub przecięcie co najmniej na dwie części, a etykietę naklejoną na pudle przez jej przekreślenie.

3. Jednostka organizacyjna banku może nie zamieszczać na opakowaniach banknotów lub monet informacji, o których mowa w ust. 2, jeżeli sprawdzenie sumaryczne następuje bezpośrednio przed przeliczeniem lub sortowaniem lub sprawdzeniem autentyczności banknotów lub monet. Informacje te zamieszczane są wyłącznie w przypadku stwierdzenia niezgodności w opakowaniu.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, pozostawia się pudło lub przywieszkę do worka, do czasu przeliczenia lub sortowania lub sprawdzenia autentyczności wszystkich banknotów lub monet znajdujących się w tych opakowaniach.

5. Jednostka organizacyjna banku może nie sortować banknotów i monet w opakowaniach sformowanych przez NBP lub producenta.

§ 26. 1. Jednostka organizacyjna banku, odprowadzając banknoty lub monety do NBP lub do jednostki organizacyjnej innego banku, zamieszcza w sposób trwały na:

- 1) odwrotnej stronie przywieszek do worków przesyłkowych i worków zbiorczych – nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę pobrania, w przypadku odprowadzania banknotów lub monet otrzymanych z jednostki organizacyjnej tego samego banku;
- 2) na wiążkach, półwiązkach lub półwiązkach niepełnych, pakietach lub na odwrotnej stronie przywieszek do woreczków jednostkowych z monetami – nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę pobrania w przypadku odprowadzania banknotów lub monet otrzymanych z jednostki organizacyjnej tego samego banku lub innego banku.

2. Jednostka organizacyjna banku może odprowadzać do NBP monety łącznie nadające się do obiegu i nienadające się do obiegu, w podziale na wartości nominalne 1, 2 i 5 groszy pakowane do worków zbiorczych luzem, w liczbie 500 monet lub wielokrotność tej liczby, do których zakłada się przywieszkę bez nadruku, na której zamieszcza się:

- 1) informację o liczbie monet w worku zbiorczym, ich wartości nominalnej i łącznej wartości monet w worku;
- 2) nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę sformowania worka;
- 3) podpisy lub identyfikatory pracowników formujących worek i odpowiadających za jego zawartość.

3.²⁾ NBP, przyjmując banknoty lub monety odprowadzane przez jednostkę organizacyjną banku, o której mowa w ust. 1, stosuje odpowiednio § 25 ust. 1–4, z tym że terminy, o których mowa w § 25 ust. 1 pkt 3, liczone są od daty odprowadzenia banknotów lub monet do NBP.

§ 27. W przypadku stwierdzenia różnicy kasowej w opakowaniu banknotów lub monet w odniesieniu do:

- 1) niedoboru – zobowiązaniem do jej rozliczenia jest jednostka organizacyjna banku formująca opakowania na rzecz jednostki organizacyjnej banku stwierdzającej różnicę, o ile umowy, o których mowa w § 4, nie stanowią inaczej;
- 2) nadwyżki – zobowiązaniem do jej rozliczenia jest jednostka organizacyjna banku stwierdzająca różnicę, na rzecz jednostki organizacyjnej banku formującej opakowania, o ile umowy, o których mowa w § 4, nie stanowią inaczej.

²⁾ Dodany przez § 1 pkt 1 zarządzenia nr 3/2017 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 27 stycznia 2017 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (Dz. Urz. NBP poz. 2), które weszło w życie z dniem 27 stycznia 2017 r.

DZIAŁ III WALUTY OBCE

Rozdział 1

Sposób i tryb przeliczania i sortowania banknotów i monet

§ 28. 1. Przeliczanie i sortowanie banknotów i monet oraz sprawdzanie ich autentyczności odbywa się odpowiednio zgodnie z § 7 ust. 1, 6, 8 i 9 pkt 1 lit. a i c oraz pkt 2, o ile umowy, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 2, nie stanowią inaczej.

2. Sprawdzanie autentyczności banknotów i monet euro odbywa się zgodnie z art. 6 rozporządzenia Rady (WE) nr 1338/2001 z dnia 28 czerwca 2001 r. ustanawiającego środki niezbędne dla ochrony euro przed fałszowaniem (Dz. Urz. UE L 181 z 4.7.2001, s. 6, z późn. zm.).

3. W trakcie sortowania banknotów, za nienadające się do obiegu uznaje się w szczególności banknoty postrzępione, nadmiernie zabrudzone, zaplamione, odbarwione lub uszkodzone w inny sposób, w tym również wskutek umieszczenia na nich trwałego napisu, nadruku, rysunku lub innego znaku oraz banknoty sklejone taśmą, klejem lub w inny sposób, naddarte, zszyte lub spięte, przerwane, zawilgocone, zbutwiałe i kruszące się oraz banknoty zanieczyszczone cieczami lub substancjami stałymi.

4. W przypadku przeliczania, sortowania i sprawdzania autentyczności banknotów z wiązki lub półwiązki pozostawia się opaskę zdjętą z danej paczki pełnej, do czasu stwierdzenia zgodności liczby, wartości nominalnej i autentyczności banknotów w tej paczce, a następnie opaskę niszczy się przez przedarcie lub przecięcie co najmniej na dwie części.

Rozdział 2

Sposób i tryb pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz pobierania i odprowadzania tych znaków

§ 29. 1. Paczkę pełną formuje się odrębnie z banknotów nadających się do obiegu lub nienadających się do obiegu, w sposób określony w § 9 ust. 1–3 i 5–6.

2. Na przedniej stronie opaski, oprócz informacji, o których mowa w § 9 ust. 2, zamieszcza się dodatkowo wartość nominalną, nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, kod danej waluty ustalony przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną, zwaną dalej „ISO”.

§ 30. 1. Wiazkę lub półwiazkę formuje się odrębnie z paczek pełnych nadających się do obiegu lub nienadających się do obiegu, w sposób określony w § 11 ust. 1.

2. Wiazkę lub półwiazkę formuje się z paczek pełnych zawierających banknoty tego samego rozmiaru danej waluty obcej, sformowanych przez jednego pracownika lub zespół pracowników lub z paczek sformowanych przez różnych pracowników, stosując odpowiednio § 11 ust. 3–5.

§ 31. 1. Z monet nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu, tej samej wartości nominalnej, formuje się rulony, pakiety lub woreczki jednostkowe z monetami.

2. Formowanie woreczka jednostkowego z monetami, wykonanego z:

- 1) tkaniny – polega na umieszczeniu w woreczku dowolnej liczby monet oraz jego zamknięciu i oznaczeniu w sposób określony odpowiednio w § 19 ust. 1–2;
- 2) folii – polega na umieszczeniu w woreczku dowolnej liczby monet oraz jego zamknięciu i oznaczeniu w sposób określony odpowiednio w § 19 ust. 3–4.

3. Woreczek jednostkowy z monetami oznacza się przywieszką, której wzór stanowi załącznik nr 16 do zarządzenia, na której zamieszcza się w sposób trwały, po wyrazach „Waluta obca”, informacje określające kod danej waluty ustalony przez ISO, nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę sformowania woreczka i zamieszcza się podpis lub identyfikator.

4. W przypadku woreczków jednostkowych z monetami nienadającymi się do obiegu, na przywieszkach zamieszcza się, z prawej strony oznaczenia kodu waluty, literę „Z”.

§ 32. Worki przesyłkowe z banknotami lub worki zbiorcze z monetami lub banknotami zamyka się i oznacza w sposób określony w § 13, z tym że do worka zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 16 do zarządzenia lub przywieszkę bez nadruków, na której zamieszcza się w sposób trwały wyrazy „Waluta obca”, informacje określające kod danej waluty ustalony przez ISO, wartość nominalną, liczbę banknotów lub monet znajdujących się w worku, nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku oraz datę sformowania worka i zamieszcza się podpis lub identyfikator.

§ 33. Pobieranie i odprowadzanie banknotów i monet walut obcych odbywa się odpowiednio w sposób określony w § 24–27, o ile umowy, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 2, nie stanowią inaczej.

DZIAŁ IV

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

§ 34. Używane na podstawie zarządzenia, o którym mowa w § 35:

- 1) worki przesyłkowe i zbiorcze bez kapsli, opaski na paczki banknotów, przywieszki do worków przesyłkowych oraz plomby wykonane z metalu lub tworzywa sztucznego mogą być stosowane na dotychczasowych zasadach do dnia 30 czerwca 2018 r.;
- 2) pudła zawierające etykiety mogą być stosowane do wyczerpania zapasów.

§ 35. Traci moc zarządzenie nr 19/2007 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 24 października 2007 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (Dz. Urz. NBP z 2015 r. poz. 8).

§ 36. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r., z wyjątkiem § 7 ust. 2–5 oraz ust. 10, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2018 r.

Załączniki do zarządzenia nr 19/2016 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 sierpnia 2016 r.

Załącznik nr 1

Kryteria stosowane do oceny jakości obiegu banknotów przy użyciu urządzeń oraz sposób sprawdzania tych kryteriów

Tabela 1. Wykaz uszkodzeń mających wpływ na ocenę jakości obiegu

Lp.	Uszkodzenie	Opis
1.	zabrudzenie	ogólne zabrudzenie całej powierzchni banknotu
2.	plama	koncentracja brudu w określonym miejscu na powierzchni banknotu
3.	napis, nadruk, rysunek	dodany rysunek, napis lub inny znak napisany bądź w jakikolwiek inny sposób naniesiony na banknot
4.	odbarwienie	odbarwienia części lub całości banknotu np. banknot uprany
5.	rozdarcie	nie wymaga wyjaśnienia
6.	dziura	nie wymaga wyjaśnienia
7.	ubytek powierzchni	banknot niekompletny; brak części banknotu wzdłuż co najmniej jednego brzegu (w odróżnieniu od banknotu dziurawego)
8.	podklejenie	części tego samego lub większej liczby banknotów sklejone taśmą, klejem lub w inny sposób
9.	zagniecenia	wielokrotne zagniecenia
10.	wiotkość	pogorszenie struktury papieru skutkujące wyraźnym brakiem sztywności
11.	zagięcia	nie wymaga wyjaśnienia
12.	zagięte rogi banknotu	nie wymaga wyjaśnienia

1. Dodatkowe informacje dotyczące kryteriów jakości obiegu (wizerunki banknotów prezentują przykładowe rodzaje i wielkości uszkodzeń):

1) Zabrudzenie

Banknoty zabrudzone posiadają zwiększoną gęstość optyczną. Maksymalny poziom zwiększenia gęstości optycznej banknotów, w porównaniu do nowych banknotów, który pozwala na uznanie banknotów za nadające się do obiegu określa tabela 2.

Tabela 2. Poziomy gęstości optycznej dla banknotów emisji 2012 r. i 2015 r.*

Wartość nominalna	Maksymalny poziom zwiększenia gęstości optycznej w porównaniu do nowego banknotu	Filtr
10 zł	0,07	magenta
20 zł	0,07	magenta
50 zł	0,07	magenta
100 zł	0,07	magenta
200 zł	0,07	magenta

* Przykładowe wizualizacje banknotów (emisji 1994 r.) nadających oraz nienadających się do obiegu ze względu na zabrudzenia, określono w części 2. Wizualizacje zabrudzeń banknotów emisji 1994 r.

Zwiększenie gęstości optycznej banknotu wyliczane jest w oparciu o wyższą z dwóch wartości średnich arytmetycznych z pomiarów wykonanych w co najmniej 4 punktach na niezadrukowanej powierzchni banknotu poza wizerunkiem znaku wodnego, oddzielnie na każdej stronie banknotu. Banknoty niespełniające powyższych wymogów nie nadają się do obiegu.

2) Plama

Banknoty z koncentracją brudu na powierzchni banknotu pokrywającą obszar większy niż $9 \text{ mm} \times 9 \text{ mm}$ na niezadrukowanej powierzchni banknotu lub większą niż $15 \text{ mm} \times 15 \text{ mm}$ na zadrukowanej powierzchni banknotu, nie nadają się do obiegu.

Emisja 1994

Emisja 2012

3) Napis, nadruk, rysunek

Sortowanie według tego kryterium (w zakresie wykrywania napisów, nadruków oraz rysunków) nie jest obowiązkowe.

4) Odbarwienie

Banknoty odbarwione w wyniku wyprania lub poddania ich działaniu agresywnych substancji chemicznych, mogą zostać wykryte przez czujniki elementów graficznych lub czujniki ultrafioletu. Tego rodzaju banknoty nie nadają się do obiegu.

Emisja 1994

Emisja 2012

5) Rozdarcie

Banknoty o rozdarcjach, które są „otwarte” i znajdują się całkowicie lub częściowo poza obszarem działania elementów urządzenia odpowiedzialnych za transport mechaniczny nie nadają się do obiegu, jeżeli rozdarcia są większe niż wskazane w tabeli 3.

Tabela 3.

Kierunek	Szerokość	Długość
Pionowy	4 mm	8 mm
Poziomy	4 mm	15 mm
Ukośny	4 mm	18 mm*

* Pomiaru dokonuje się, wyznaczając prostą od końca rozdarcia do tego brzegu banknotu, przy którym znajduje się początek rozdarcia (rzut prostokątny), a nie mierząc długość samego rozdarcia.

Emisja 1994

Emisja 2012

6) Dziura

Banknoty z dziurami, które znajdują się całkowicie lub częściowo poza obszarem działania elementów urządzenia odpowiedzialnych za transport mechaniczny nie nadają się do obiegu, jeżeli powierzchnia dziury jest większa niż 10 mm².

Emisja 1994

Emisja 2012

7) Ubytek

Banknoty o długości zmniejszonej o 6 mm lub więcej lub o szerokości zmniejszonej o 5 mm lub więcej, nie nadają się do obiegu. Wszystkie pomiary odnoszą się do nominalnej długości i szerokości banknotów.

Emisja 1994

Emisja 2012

8) Podklejenie

Banknoty z taśmą klejącą zakrywającą powierzchnię o wymiarach większych niż 10 mm × 40 mm i grubszą niż 50 µm, nie nadają się do obiegu.

Emisja 1994

Emisja 2012

9) Zagniecenia

Banknoty pogniecione można zwykle rozpoznać na podstawie zmniejszonego współczynnika odbicia lub zmniejszonej sztywności papieru. Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

Emisja 1994

Emisja 2012

10) Wiotkość

Banknoty o bardzo niskiej sztywności powinny być sortowane jako nienadające się do obiegu. Z uwagi na to, że wiotkość najczęściej łączy się z zabrudzeniem, banknoty te zazwyczaj są wykrywane również przez czujniki zabrudzeń. Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

11) Zagięcia

Banknoty z zagięciami są wykrywane przez czujniki sprawdzające wielkość banknotu, z uwagi na ich mniejszą długość lub szerokość lub przez czujniki grubości. Ze względu na ograniczenia techniczne, za banknoty nienadające się do obiegu uznane będą jednak tylko banknoty z zagięciami spełniającymi kryteria przewidziane dla uszkodzeń, tj. zagięcia powodujące zmniejszenie długości banknotu o ponad 6 mm lub szerokości banknotu o ponad 5 mm.

Emisja 1994

Emisja 2012

12) Zagięte rogi banknotu

Banknoty z zagiętymi rogami o obszarze większym niż 220 mm² i minimalnej długości krótszej krawędzi rogu przekraczającej 15 mm, nie nadają się do obiegu.

Emisja 1994

Emisja 2012

2. Wizualizacje zabrudzeń banknotów emisji 1994 r.

W każdym zestawie wizerunków dla wartości nominalnej, banknoty 1 i 2 prezentują banknoty nadające się do obiegu, banknot 3 „graniczny” nadający się do obiegu oraz banknoty 4 i 5 nienadające się do obiegu.

Wartość nominalna 10 zł

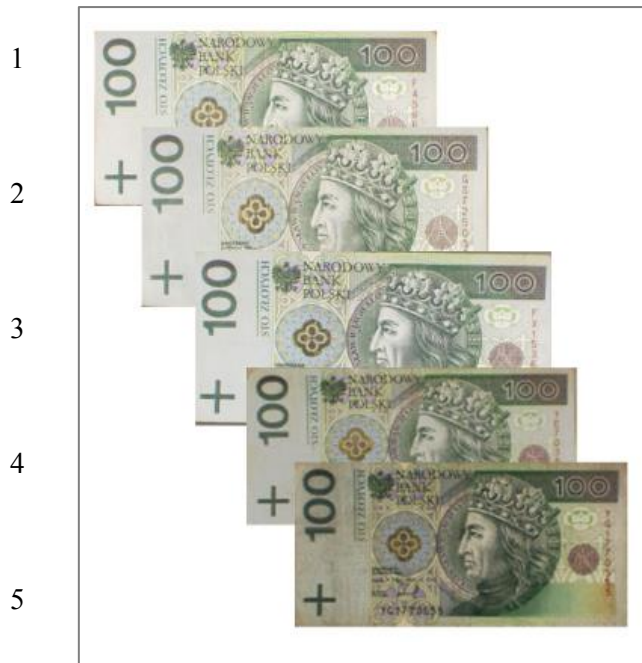
Wartość nominalna 20 zł

Wartość nominalna 50 zł

Wartość nominalna 100 zł

Wartość nominalna 200 zł

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

3. Wizualizacje zabrudzeń banknotów emisji 2012 r.

W każdym zestawie wizerunków dla wartości nominalnej, banknoty 1 i 2 prezentują banknoty nadające się do obiegu, banknot 3 „graniczny” nadający się do obiegu oraz banknoty 4 i 5 nienadające się do obiegu.

Wartość nominalna 10 zł

Wartość nominalna 20 zł

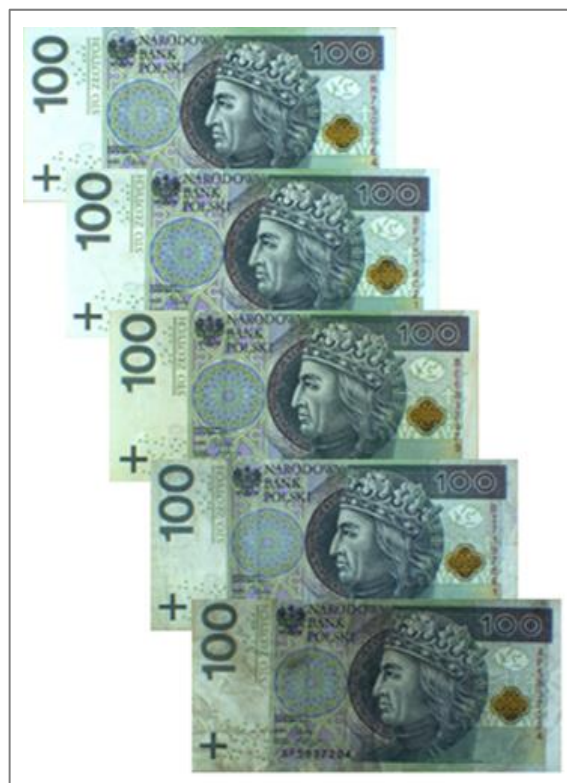
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Wartość nominalna 50 zł

Wartość nominalna 100 zł

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Załącznik nr 2

Kryteria stosowane do oceny jakości obiegowej banknotów w przypadku ich ręcznego przeliczania lub sortowania oraz sposób sprawdzania tych kryteriów

Banknoty sprawdzane są pod względem występowania uszkodzeń określonych w tabeli lub występowania wyraźnego uszkodzenia jednego z rozpoznawalnych zabezpieczeń.

Tabela – wykaz uszkodzeń mających wpływ na ocenę jakości obiegowej

Lp.	Uszkodzenie	Opis
1.	zabrudzenie	dostrzegalne wzrokowo zabrudzenie powierzchni banknotu
2.	plama	dostrzegalna wzrokowo koncentracja brudu w określonym miejscu na powierzchni banknotu
3.	napis, nadruk, rysunek	dostrzegalny wzrokowo dodany rysunek, napis lub inny znak napisany bądź w jakikolwiek inny sposób naniesiony na banknot
4.	odbarwienie	dostrzegalne wzrokowo odbarwienia części lub całości banknotu, np. banknot uprany
5.	rozdarcie	banknot posiadający co najmniej jedno rozdarcie przy krawędzi
6.	dziura	banknot z przynajmniej jedną dostrzegalną wzrokowo dziurą
7.	ubytek	brak części banknotu wzdłuż co najmniej jednej krawędzi (w odróżnieniu od dziur), np. banknot z oderwanym rogiem
8.	podklejenie	części jednego lub większej liczby banknotów połączone taśmą, klejem lub w inny sposób
9.	zagniecenia	banknot z wielokrotnymi zagnieceniami na powierzchni całego banknotu, które znacząco wpływają na jego wygląd
10.	wiotkość	pogorszenie struktury papieru skutkujące wyraźnym brakiem sztywności
11.	banknot z zagięciami	banknot, który jest zagięty, w tym banknoty, które nie mogą być wyprostowane
12.	zagięte rogi banknotu	banknot z przynajmniej jednym wyraźnie zagiętym rogiem

Wymagania dotyczące urządzeń

1. Urządzenia powinny spełniać następujące wymagania:
  - 1) sortować banknoty, klasyfikować pojedyncze banknoty oraz rozdzielać banknoty zgodnie z ich klasyfikacją;
  - 2) muszą posiadać wydzielone kieszenie wyjściowe lub innego rodzaju rozwiązania zapewniające prawidłowe rozdzielanie sortowanych banknotów;
  - 3) muszą mieć możliwość modyfikacji ustawień, tak aby mogły w prawidłowy sposób wykrywać różne typy falsyfikatów. Dodatkowo, w razie potrzeby, urządzenia te muszą mieć możliwość modyfikacji ustawień w celu dostosowania do bardziej lub mniej rygorystycznych kryteriów sortowania, według jakości obiegowej.
2. Wymagania dla poszczególnych rodzajów urządzeń określa tabela 1 i 2.

Tabela 1. Urządzenia obsługiwane przez klienta

A. Urządzenia obsługiwane przez klienta – identyfikujące klienta

1.	Urządzenia do przyjmowania banknotów z funkcją weryfikacji autentyczności – wpłatomaty	Urządzenia do przyjmowania banknotów z funkcją sprawdzania autentyczności umożliwiają klientom wpłatę banknotów na rachunek bankowy przy użyciu karty płatniczej lub innych środków, nie posiadają jednak żadnych funkcji pozwalających na wypłacanie banknotów. Urządzenia te weryfikują banknoty pod względem autentyczności oraz umożliwiają ustalenie klienta; weryfikacja jakości obiegowej jest opcjonalna.
2.	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów pracujące w obiegu zamkniętym – recyklery	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów pracujące w obiegu zamkniętym umożliwiają klientom wpłatę banknotów na rachunek bankowy oraz wypłatę banknotów z rachunku bankowego, przy użyciu karty płatniczej lub innych środków. Urządzenia te sprawdzają autentyczność oraz jakość obiegową banknotów, jak również umożliwiają ustalenie klienta. Urządzenia te wypłacają banknoty autentyczne i nadające się do obiegu, które zostały wpłacone przez innych klientów podczas poprzednich transakcji.
3.	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów	Urządzenia do przyjmowania i wydawania banknotów niepracujące w obiegu zamkniętym umożliwiają klientom wpłatę banknotów na rachunki bankowe oraz wypłatę banknotów z rachunków bankowych, przy użyciu karty płatniczej lub innych środków. Urządzenia te weryfikują banknoty pod względem autentyczności oraz umożliwiają ustalenie klienta; weryfikacja jakości obiegowej jest opcjonalna. Urządzenia te nie wypłacają banknotów, które zostały wpłacone przez innych klientów podczas poprzednich transakcji, lecz jedynie banknoty, które zostały w nich umieszczone oddzielnie.

B. Pozostałe urządzenia obsługiwane przez klienta

1.	Urządzenia do wydawania banknotów z funkcją weryfikacji autentyczności i jakości obiegowej	Urządzenia do wydawania banknotów, które weryfikują autentyczność i jakość obiegową banknotów przed ich wypłaceniem klientom.
----	--	---

Tabela 2. Urządzenia obsługiwane przez pracownika lub zespół pracowników

1.	Sortery	Sortery weryfikują autentyczność i jakość obiegową banknotów.
2.	Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów	Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów weryfikują autentyczność banknotów.
3.	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności lub jakości obiegowej banknotów	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności lub jakości obiegowej banknotów są urządzeniami do przyjmowania i wydawania banknotów, pracującymi w obiegu zamkniętym, które weryfikują banknoty pod względem ich autentyczności i jakości obiegowej. Urządzenia te wypłacają banknoty autentyczne i nadające się do obiegu, które zostały wpłacone przez innych klientów podczas poprzednich transakcji. Dodatkowo przechowują one banknoty w bezpieczny sposób, jak również umożliwiają uznawanie lub obciążanie rachunków bankowych klientów.
4.	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności banknotów	Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności banknotów są urządzeniami, które weryfikują banknoty pod względem autentyczności. Dodatkowo urządzenia te przechowują banknoty w bezpieczny sposób, jak również umożliwiają uznawanie lub obciążanie rachunków bankowych klientów.

Klasyfikacja banknotów w urządzeniach oraz szczegółowy sposób postępowania z banknotami

1. Klasyfikacja i sposób postępowania z banknotami wpłaconymi do urządzenia lub wypłacanymi przez urządzenie obsługiwane przez klienta określa tabela 1 i 2.

Tabela 1. Klasyfikacja i postępowanie z banknotami wpłaconymi do urządzenia obsługiwanego przez klienta, w połączeniu z identyfikacją klienta

Lp.	Kategoria	Charakterystyka	Postępowanie z banknotami
1.	Przedmioty nierozpoznane jako banknoty waluty polskiej	Nierozpoznane jako banknoty waluty polskiej ze względu na którąkolwiek z następujących cech: <ul style="list-style-type: none"> - banknoty inne niż banknoty waluty polskiej, - przedmioty podobne do banknotów waluty polskiej, - błędny wizerunek lub format, - duży zagięty róg (rogi) lub brakująca część (części), - błąd urządzenia w zakresie pobrania lub transportu. 	Zwrot/nieprzyjęcie przedmiotu przez urządzenie.
2.	Banknoty podejrzane co do autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale co najmniej jedna ze sprawdzanych przez urządzenie cech umożliwiających potwierdzenie autentyczności nie jest wykryta bądź w sposób oczywisty nie spełnia zadanych parametrów.	Zatrzymanie przez urządzenie. Niezwłoczne przekazanie do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji zgodnie z obowiązującymi przepisami. Nie należy dokonywać uznania rachunku klienta.
3.	Banknoty o niepotwierdzonej autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale nie wszystkie cechy umożliwiające potwierdzenie autentyczności zostały sprawdzone przez urządzenie ze względu na odchylenia od zadanej jakości lub tolerancji. W większości przypadków są to banknoty nienadające się do obiegu.	Można uznać rachunek klienta. Weryfikacja autentyczności przez pracownika lub zespół pracowników. Po potwierdzeniu autentyczności, banknoty nadające się do obiegu można ponownie wprowadzić do obrotu. Banknoty nienadające się do obiegu należy przekazać do NBP. Po uznaniu banknotów przez pracownika lub zespół pracowników za podejrzane co do autentyczności, zgodnie z obowiązującymi przepisami, banknoty niezwłocznie przekazuje się do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji.
4.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności i jakości obiegowej wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny.	Można powtórnie wprowadzić do obrotu. Można uznać rachunek klienta.
5.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny. Przynajmniej jeden test jakości obiegowej dał wynik negatywny.	Nie można ponownie wprowadzić do obrotu. Banknoty należy przekazać do NBP. Można uznać rachunek klienta.

Dodatkowe informacje odnoszące się do tabeli 1:

Banknoty kategorii 2 i 3 nie są zwracane klientowi przez urządzenie w przypadku, gdy urządzenie pozwala na anulowanie wpłaty. W przypadku anulowania transakcji zatrzymane banknoty mogą być tymczasowo składowane w przeznaczony do tego celu części urządzenia. Urządzenia, które nie weryfikują banknotów pod względem jakości obiegowej, nie muszą dokonywać rozróżnienia pomiędzy kategoriami banknotów 4 i 5.

Tabela 2. Klasyfikacja i postępowanie z banknotami wypłacanymi przez urządzenie obsługiwane przez klienta

Lp.	Kategoria	Charakterystyka	Postępowanie z banknotami
1.	Przedmioty nierozpoznane jako banknoty waluty polskiej	Nierozpoznane jako banknoty ze względu na którąkolwiek z następujących cech: <ul style="list-style-type: none"> - banknoty inne niż banknoty waluty polskiej, - przedmioty podobne do banknotów waluty polskiej, - błędny wizerunek lub format, - duży zagięty róg (rogi) lub brakująca część (części), - błąd urządzenia w zakresie pobrania lub transportu. 	Nie mogą być wydane klientowi.
2.	Banknoty podejrzane co do autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale co najmniej jedna ze sprawdzanych przez urządzenie cech umożliwiających potwierdzenie autentyczności nie jest wykryta bądź nie spełnia zadanych parametrów.	Nie mogą być wydane klientowi. Niezwłoczne przekazanie do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3.	Banknoty o niepotwierdzonej autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale nie wszystkie cechy umożliwiające potwierdzenie autentyczności zostały rozpoznane przez urządzenie ze względu na odchylenia od zadanej jakości lub tolerancji.	Nie mogą być wydane klientowi. Weryfikacja autentyczności przez pracownika lub zespół pracowników. Po potwierdzeniu autentyczności, banknoty nadające się do obiegu można ponownie wprowadzić do obrotu. Banknoty nienadające się do obiegu podlegają przekazaniu do NBP. Po uznaniu banknotów przez pracownika lub zespół pracowników za podejrzane co do autentyczności, zgodnie z obowiązującymi przepisami banknoty niezwłocznie przekazuje się do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji.
4.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności i jakości obiegowej wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny.	Mogą być wydane klientowi.
5.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny. Przynajmniej jeden test jakości obiegowej dał wynik negatywny.	Nie mogą być wydane klientowi. Banknoty należy przekazać do NBP.

2. Klasyfikacja banknotów i postępowanie w przypadku urządzenia obsługiwane przez pracownika lub zespół pracowników określa tabela 3.

Tabela 3. Postępowanie w przypadku urządzenia obsługiwane przez pracownika lub zespół pracowników

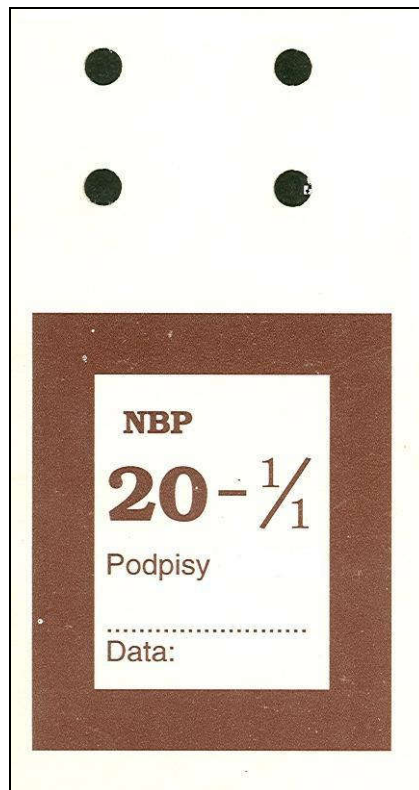
Lp.	Kategoria	Charakterystyka	Postępowanie z banknotami
1.	Przedmioty nierozpoznane jako banknoty waluty polskiej	Nierozpoznane jako banknoty ze względu na którąkolwiek z następujących cech: <ul style="list-style-type: none"> - banknoty inne niż banknoty waluty polskiej, - przedmioty podobne do banknotów waluty polskiej, - błędny wizerunek lub format, - duży zagięty róg (rogi) lub brakująca część (części), - błąd urządzenia w zakresie pobrania lub transportu. 	Zwrot przez urządzenie pracownikowi lub zespołowi pracowników do dalszej oceny i postępowania. Po wizualnej ocenie dokonanej przez pracownika lub zespół pracowników przedmioty nierozpoznane jako banknoty waluty polskiej mogą być zwrócone klientowi.
2.	Banknoty podejrzane co do autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale co najmniej jedna ze sprawdzanych przez urządzenie cech umożliwiających potwierdzenie autentyczności nie jest wykryta bądź nie spełnia zadanych parametrów.	Zwrot przez urządzenie pracownikowi lub zespołowi pracowników do dalszego postępowania. Po uznaniu banknotów za podejrzane co do autentyczności przez pracownika lub zespół pracowników, zgodnie z obowiązującymi przepisami banknoty niezwłocznie przekazuje się najbliższej jednostce organizacyjnej Policji.
3.	Banknoty o niepotwierdzonej autentyczności	Rozpoznany wizerunek i format, ale nie wszystkie cechy umożliwiające potwierdzenie autentyczności zostały rozpoznane przez urządzenie ze względu na odchylenia od zadanej jakości lub tolerancji.	Zwrot przez urządzenie pracownikowi lub zespołowi pracowników do dalszego postępowania. Po uznaniu banknotów za podejrzane co do autentyczności przez pracownika lub zespół pracowników, zgodnie z obowiązującymi przepisami banknoty niezwłocznie przekazuje się do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji.
4.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności i jakości obiegowej wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny.	Można powtórnie wprowadzić do obrotu. Uznanie rachunku klienta.
5.	Banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu	Wszystkie testy autentyczności wykonywane przez urządzenie dały wynik pozytywny. Przynajmniej jeden test jakości obiegowej dał wynik negatywny.	Nie można powtórnie wprowadzić do obrotu. Banknoty należy przekazać do NBP. Uznanie rachunku klienta.

Dodatkowe informacje dotyczące klasyfikacji banknotów i postępowania w przypadku niektórych urzędzeń obsługiwanych przez pracownika lub zespół pracowników.

1. Banknoty kategorii 4 i 5 podlegają oddzieleniu od banknotów kategorii 1, 2 i 3. Urządzenia, które nie weryfikują banknotów pod względem jakości obiegowej, nie muszą dokonywać rozróżnienia pomiędzy banknotami kategorii 4 i 5.
2. Sortery klasyfikują i sortują banknoty kategorii 1, 2 i 3 do jednej lub większej liczby kieszeni wyjściowych, a banknoty kategorii 4 i 5 do dwóch oddzielnych kieszeni wyjściowych zgodnie z tabelą 3, przy czym w celu uniknięcia interwencji pracownika lub zespołu pracowników obsługującego urządzenie potrzebne są co najmniej trzy wydzielone kieszenie wyjściowe.
3. Sortery posiadające wyłącznie dwie wydzielone kieszenie wyjściowe mogą sortować i klasyfikować banknoty w następujący sposób:
  - 1) tryb pierwszy:
    - a) weryfikacja autentyczności i jakości obiegowej dokonywana jest w tym samym cyklu. W cyklu tym banknoty kategorii 4 muszą być oddzielone do jednej stacjonarnej kieszeni wyjściowej, podczas gdy banknoty pozostałych kategorii muszą zostać oddzielone do osobnej stacjonarnej kieszeni wyjściowej, która nie ma fizycznego kontaktu z banknotami kategorii 4,
    - b) jeśli w drugiej kieszeni wyjściowej stwierdzona zostanie obecność banknotu kategorii 1, 2 lub 3, pracownik lub zespół pracowników musi dokonać powtórnego sortowania banknotów z drugiej kieszeni wyjściowej. W tym drugim cyklu banknoty kategorii 1, 2 i 3 oddziela się od banknotów kategorii 5 poprzez przeniesienie banknotów kategorii 1, 2 i 3 do wydzielonej kieszeni wyjściowej oraz traktuje zgodnie z tabelą 3. Z uwagi na to, że urządzenie nie może fizycznie oddzielić banknotów kategorii 1, 2 i 3 poprzez ich przeniesienie do różnych kieszeni wyjściowych, należy je wszystkie uznać za banknoty kategorii 2;
  - 2) tryb drugi:
    - a) weryfikacja autentyczności w pierwszym cyklu. W tym cyklu banknoty kategorii 4 i 5 muszą być oddzielone do jednej stacjonarnej kieszeni wyjściowej, podczas gdy banknoty pozostałych kategorii 1, 2 i 3 muszą zostać oddzielone do osobnej stacjonarnej kieszeni wyjściowej, która nie ma fizycznego kontaktu z banknotami kategorii 4 i 5. Z uwagi na to, że urządzenie nie może fizycznie oddzielić banknotów kategorii 1, 2 i 3 poprzez ich przeniesienie do różnych kieszeni wyjściowych, należy je wszystkie uznać za banknoty kategorii 2,
    - b) weryfikacja jakości obiegowej w drugim cyklu. W tym cyklu banknoty kategorii 4 oddziela się od banknotów kategorii 5 poprzez przeniesienie banknotów kategorii 5 do wydzielonej kieszeni wyjściowej oraz traktuje zgodnie z tabelą 3.
4. Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów klasyfikują i sortują banknoty według kategorii 1, 2 i 3 do jednej kieszeni wyjściowej, a banknoty kategorii 4 i 5 do drugiej kieszeni, przy czym w celu uniknięcia interwencji pracownika lub zespołu pracowników obsługującego urządzenie, potrzebne są co najmniej dwie wydzielone kieszenie wyjściowe.
5. Urządzenia do sprawdzania autentyczności banknotów posiadające wyłącznie jedną kieszeń wyjściową mogą klasyfikować i sortować banknoty, jeśli spełnione zostaną wymagania:
  - a) za każdym razem, gdy stwierdzi się obecność banknotu kategorii 1, 2 lub 3, urządzenie musi natychmiast zatrzymać proces sortowania oraz zatrzymać ten banknot w położeniu uniemożliwiającym fizyczny kontakt ze zweryfikowanymi banknotami,
  - b) wynik weryfikacji autentyczności dla każdego pojedynczego banknotu kategorii 1, 2 lub 3 musi być wskazany na wyświetlaczu. Z uwagi na to, że urządzenie nie może fizycznie oddzielić banknotów kategorii 1, 2 i 3 poprzez ich przeniesienie do różnych kieszeni wyjściowych, należy je wszystkie uznać za banknoty kategorii 2,
  - c) przy zatrzymaniu sortowania urządzenie musi sprawdzić obecność banknotów kategorii 1, 2 i 3, przy czym wznowienie sortowania może nastąpić wyłącznie po fizycznym usunięciu banknotów kategorii 1, 2 i 3 przez pracownika lub zespół pracowników,
  - d) przy każdym zatrzymaniu procesu sortowania pracownik lub zespół pracowników może mieć dostęp do nie więcej niż jednego banknotu kategorii 1, 2 lub 3.

Wzór przywieszki do worka przesyłkowego zawierającego banknoty nadające się do obiegu

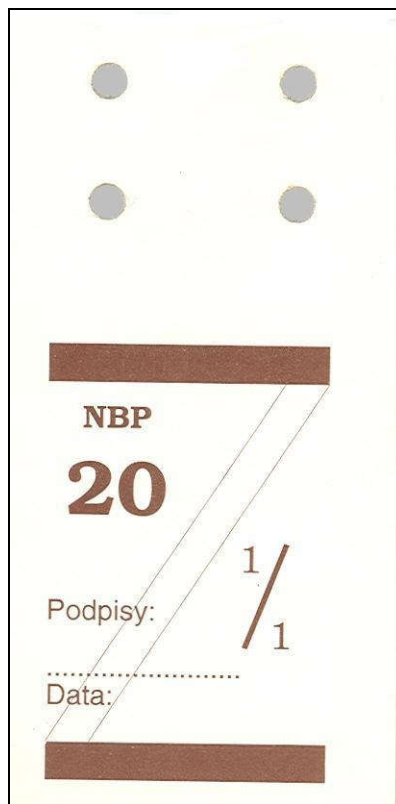

Objaśnienia:

- 1) wzór podaje przykładową wartość nominalną;
- 2) przywieszka o wymiarach 110 mm × 57 mm, wykonana z białego kartonu, tworzywa sztucznego lub płótna, zadrukowanego jednostronnie, na którym zamieszczona jest ramka o szerokości minimum 8 mm, wskazująca kolorem wartość nominalną banknotów:
  - a) kolor czerwony według wzornika Pantone 1795 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 500 złotych,
  - b) kolor pomarańczowy według wzornika Pantone 1585 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 200 złotych,
  - c) kolor zielony według wzornika Pantone 7482 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 100 złotych,
  - d) kolor granatowy według wzornika Pantone 2748 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 50 złotych,
  - e) kolor fioletowy według wzornika Pantone 2577 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 20 złotych,
  - f) kolor brązowy według wzornika Pantone 7517 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 10 złotych;
- 3) na białym polu wewnątrz ramki nadruki w kolorach, o których mowa w pkt 2, zawierające symbole określające zawartość worka:
  - a) symbol „20” oznacza 20 000 sztuk banknotów tej samej wartości nominalnej, sformowanych w wiązki lub półwiązki,
  - b) symbol 1/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 10 złotych,
symbol 2/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 20 złotych,
symbol 5/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 50 złotych,
symbol 1/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 100 złotych,
symbol 2/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 200 złotych,
symbol 5/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 500 złotych;
- 4) NBP stosuje przywieszki z nadrukiem „NBP”;
- 5) bank stosuje przywieszki z nadrukiem nazwy banku albo bez tego nadruku.

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 zarządzenia, o którym mowa w odnośniku 2, który wszedł w życie z dniem 10 lutego 2017 r.

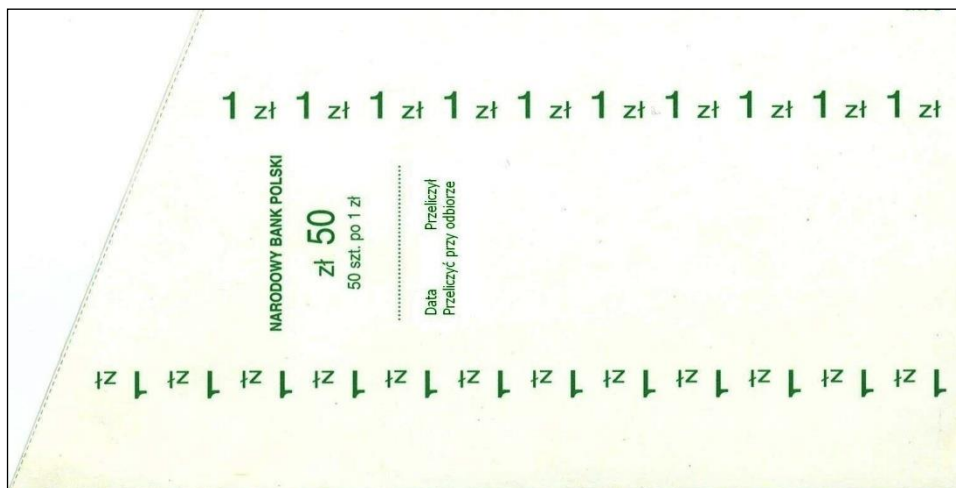
Wzór przywieszki do worka przesyłkowego zawierającego banknoty nienadające się do obiegu

Objaśnienia:

- 1) wzór podaje przykładową wartość nominalną;
- 2) przywieszka o wymiarach 110 mm × 57 mm, wykonana z białego kartonu, tworzywa sztucznego lub płótna, zadrukowanego jednostronnie, na którym zamieszczona jest litera „Z”, której górna i dolna krawędź wskazuje kolorem wartość nominalną banknotów:
  - a) kolor czerwony według wzornika Pantone 1795 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 500 złotych,
  - b) kolor pomarańczowy według wzornika Pantone 1585 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 200 złotych,
  - c) kolor zielony według wzornika Pantone 7482 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 100 złotych,
  - d) kolor granatowy według wzornika Pantone 2748 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 50 złotych,
  - e) kolor fioletowy według wzornika Pantone 2577 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 20 złotych,
  - f) kolor brązowy według wzornika Pantone 7517 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 10 złotych;
- 3) na białym polu, pomiędzy dolną i górną krawędzią litery „Z”, nadruki w kolorach, o których mowa w pkt 2, zawierające symbole określające zawartość worka:
  - a) symbol „20” oznacza 20 000 sztuk banknotów tej samej wartości nominalnej, sformowanych w wiązki lub półwiązki,
  - b) symbol 1/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 10 złotych,
symbol 2/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 20 złotych,
symbol 5/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 50 złotych,
symbol 1/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 100 złotych,
symbol 2/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 200 złotych,
symbol 5/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 500 złotych;
- 4) NBP stosuje przywieszki z nadrukiem „NBP”;
- 5) bank stosuje przywieszki z nadrukiem nazwy banku albo bez tego nadruku.

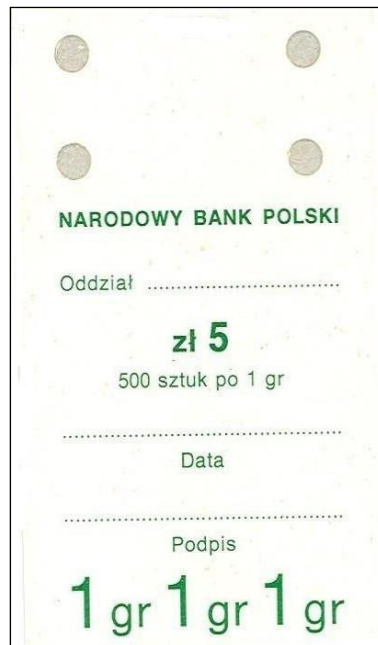
Wzór papieru rulonowego

Objaśnienia:

- 1) wzór podaje przykładową wartość nominalną;
- 2) papier rulonowy koloru białego, zadrukowany jednostronnie w kolorze zielonym, wzdłuż dolnej i górnej krawędzi powtarzająca się wartość nominalna;
- 3) na białym polu, pomiędzy nadrukiem określającym wartość nominalną, zamieszczone nadruki określające łączną wartość monet w rulonie, liczbę monet i ich wartość nominalną oraz napis „Przeliczyć przy odbiorze”;
- 4) wymiary papieru rulonowego dostosowuje się do rozmiaru monet poszczególnych wartości nominalnych;
- 5) NBP i producent stosuje papier rulonowy z nadrukiem „Narodowy Bank Polski”;
- 6) bank stosuje papier rulonowy z nadrukiem nazwy banku albo bez tego nadruku.

**Wzór przywieszki do woreczka jednostkowego lub pakietu zawierającego monety
nadające się do obiegu**

Objaśnienia:

- 1) wzór podaje przykładową wartość nominalną;
- 2) przywieszka o wymiarach 85 mm × 50 mm, wykonana z białego kartonu, tworzywa sztucznego lub płótna, zadrukowanego jednostronnie w kolorze zielonym;
- 3) na białym polu zamieszczone nadruki określające łączną wartość monet w woreczku jednostkowym lub pakiecie, liczbę monet i ich wartość nominalną; wzdłuż dolnej krawędzi przywieszki umieszczony, powtarzający się, nadruk określający wartość nominalną;
- 4) NBP stosuje przywieszki z nadrukiem „Narodowy Bank Polski”;
- 5) bank stosuje przywieszki z nadrukiem nazwy banku albo bez tego nadruku.

**Wzór przywieszki do woreczka jednostkowego zawierającego monety
nienadające się do obiegu**

NARODOWY BANK POLSKI

Oddział .....

zł .....

..... sztuk po .....

.....

Data

.....

Podpis

Z Z Z

Objaśnienia:

- 1) przywieszka o wymiarach 85 mm × 50 mm, wykonana z białego kartonu, tworzywa sztucznego lub płótna, zadrukowanego jednostronnie w kolorze zielonym;
- 2) wzdłuż dolnej krawędzi przywieszki umieszczony, powtarzający się, nadruk z literą „Z”, na białym polu nadruk wskazujący miejsce zamieszczania informacji określających zawartość woreczka;
- 3) NBP stosuje przywieszki z nadrukiem „Narodowy Bank Polski”;
- 4) bank stosuje przywieszki z nadrukiem nazwy banku albo bez tego nadruku.

Załącznik nr 10

Liczba woreczków jednostkowych lub pakietów oraz łączna wartość monet w worku zbiorczym

Wartości nominalne monet	Liczba woreczków jednostkowych lub pakietów w worku zbiorczym (szt.)	Łączna wartość monet w woreczku jednostkowym lub w pakiecie (zł)	Liczba monet w worku zbiorczym (szt.)	Łączna wartość monet w worku zbiorczym (zł)
1 grosz	16	5	8 000	80
2 grosze	13	10	6 500	130
5 groszy	10	25	5 000	250
10 groszy	10	50	5 000	500
20 groszy	9	100	4 500	900
50 groszy	6	250	3 000	1 500
1 złoty	5	500	2 500	2 500
2 złote	5	1 000	2 500	5 000
2 złote ze stopu Nordic Gold	3	1 000	1 500	3 000
5 złotych	4	2 500	2 000	10 000

Objaśnienia:

- 1) NBP i bank stosują dla monet o wartości nominalnej 5 złotych i monet o wartości nominalnej 5 złotych z wizerunkiem okolicznościowym, pakowanych łącznie i rozłącznie, liczbę woreczków jednostkowych lub pakietów oraz łączną wartość monet w worku zbiorczym równą liczbie woreczków jednostkowych lub pakietów oraz łącznej wartości monet w worku zbiorczym, określonej dla monet o wartości nominalnej 5 złotych;
- 2) producent stosuje dla monet o wartości nominalnej 5 złotych, z wizerunkiem okolicznościowym, liczbę i łączną wartość monet w pakiecie i worku zbiorczym równą liczbie i łącznej wartości monet w pakiecie i worku zbiorczym, określonej dla monet o wartości nominalnej 5 złotych.

Załącznik nr 11

Liczba i łączna wartość monet poszczególnych wartości nominalnych w saszetce i worku zbiorczym

Wartości nominalne monet	Saszetka		Worek zbiorczy		
	Liczba monet (szt.)	Łączna wartość monet (zł)	Liczba saszetek (szt.)	Liczba monet (szt.)	Łączna wartość monet (zł)
1 grosz	100	1	80	8 000	80
2 grosze	100	2	65	6 500	130
5 groszy	100	5	50	5 000	250
10 groszy	100	10	50	5 000	500
20 groszy	100	20	45	4 500	900
50 groszy	100	50	30	3 000	1 500
1 złoty	100	100	25	2 500	2 500
2 złote	100	200	25	2 500	5 000
2 złote ze stopu Nordic Gold	50	100	30	1 500	3 000
5 złotych	100	500	20	2 000	10 000

Objaśnienia:

Producent stosuje dla monet o wartości nominalnej 5 złotych, z wizerunkiem okolicznościowym, liczbę i łączną wartość monet w saszetce i worku zbiorczym równą liczbie i łącznej wartości monet w saszetce i worku zbiorczym, określonej dla monet o wartości nominalnej 5 złotych.

Wzór przywieszki do worka zbiorczego zawierającego monety nadające się do obiegu

The image shows a green rectangular stamp with the following text and layout:

- On the left edge, the text "1 gr" is printed vertically, repeated eight times.
- At the top right, "NARODOWY BANK POLSKI" is printed in bold.
- Below that, "Oddział ....." is printed.
- Then, ".... woreczków .... pakietów" is printed.
- In the center, "8.000 sztuk monet" is printed.
- Below that, "po 1 gr" is printed with "1 gr" underlined.
- Then, "Suma 80 zł" is printed.
- Below that, "Podpisy ....." is printed.
- At the bottom, "Data ....." is printed.

Objaśnienia:

- 1) wzór podaje przykładową wartość nominalną;
- 2) przywieszka o wymiarach 95 mm × 55 mm, wykonana z białego kartonu, tworzywa sztucznego lub płótna, zadrukowanego jednostronnie w kolorze zielonym;
- 3) na białym polu zamieszczone nadruki określające liczbę monet, wartość nominalną i łączną wartość monet w worku zbiorczym, wzdłuż lewej krawędzi przywieszki umieszczony, powtarzający się, nadruk określający wartość nominalną;
- 4) NBP stosuje przywieszki z nadrukiem „Narodowy Bank Polski”;
- 5) bank stosuje przywieszki z nadrukiem nazwy banku albo bez tego nadruku.

Wzór przywieszki do worka zbiorczego zawierającego monety nienadające się do obiegu

The diagram shows a rectangular tag with a green border. On the left side, there is a vertical strip with a repeating green 'Z' logo. The main body of the tag is white with green text and lines. At the top, there are two pairs of circles representing holes for string. Below the first pair, the text 'NARODOWY BANK POLSKI' is printed. Below that, there are several lines for text entry: 'Oddział .....', '..... sztuk monet', 'po .....', 'Suma', 'Podpisy .....', and 'Data .....'.

Objaśnienia:

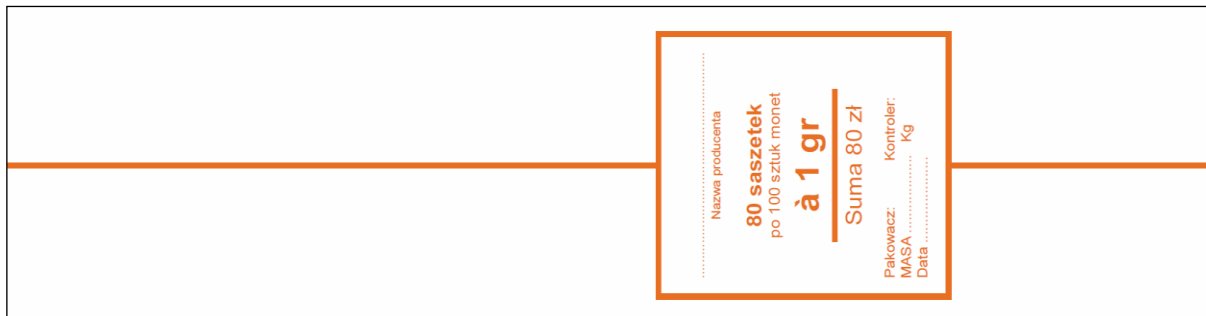
- 1) przywieszka o wymiarach 95 mm × 55 mm, wykonana z białego kartonu, tworzywa sztucznego lub płótna, zadrukowanego jednostronnie w kolorze zielonym;
- 2) wzdłuż lewej krawędzi przywieszki umieszczony, powtarzający się, nadruk z literą „Z”; na białym polu nadruk wskazujący miejsce zamieszczania informacji określających zawartość worka;
- 3) NBP stosuje przywieszki z nadrukiem „Narodowy Bank Polski”;
- 4) bank stosuje przywieszki z nadrukiem nazwy banku albo bez tego nadruku.

Wzór etykiety do pudła sformowanego przez producenta

NAZWA PRODUCENTA	
10 - 1/1	
Numer pudła:	Identyfikatory osób pakujących:
Seria:	Data:

Objaśnienia:

- 1) wzór podaje przykładową wartość nominalną;
- 2) etykieta o wymiarach 105 mm × 99 mm, wykonana z białego papieru, na którym zamieszczona jest ramka o szerokości 8 mm, wskazująca kolorem wartość nominalną banknotów:
  - a) kolor czerwony według wzornika Pantone 1795 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 500 złotych,
  - b) kolor pomarańczowy według wzornika Pantone 1585 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 200 złotych,
  - c) kolor zielony według wzornika Pantone 7482 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 100 złotych,
  - d) kolor granatowy według wzornika Pantone 2748 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 50 złotych,
  - e) kolor fioletowy według wzornika Pantone 2577 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 20 złotych,
  - f) kolor brązowy według wzornika Pantone 7517 U – oznacza banknoty o wartości nominalnej 10 złotych;
- 3) na białym polu, wewnątrz ramki, zamieszczono nadruki w kolorze czarnym, wskazujące miejsce na zamieszczenie nazwy producenta, numeru pudła, serii, daty i identyfikatorów osób pakujących oraz symboli określających zawartość pudła:
  - a) symbol „10” oznacza 10 000 sztuk banknotów tej samej wartości nominalnej, sformowanych w wiązki,
  - b) symbol 1/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 10 złotych,
symbol 2/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 20 złotych,
symbol 5/1 oznacza banknoty o wartości nominalnej 50 złotych,
symbol 1/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 100 złotych,
symbol 2/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 200 złotych,
symbol 5/2 oznacza banknoty o wartości nominalnej 500 złotych.

Wzór przywieszki do worka zbiorczego sformowanego przez producenta**Objaśnienia:**

- 1) wzór zawiera przykładową wartość nominalną;
- 2) przywieszka wykonana z płótna, papieru lub tworzywa sztucznego, zadrukowanego jednostronnie, na której zamieszczone są biegnące pośrodku, wzdłuż całej przywieszki, paski określające liczbą i kolorem wartość nominalną monet:
  - a) jeden czerwony pasek – dla monet o wartości nominalnej 1 grosz,
  - b) dwa czerwone paski – dla monet o wartości nominalnej 2 grosze,
  - c) pięć czerwonych pasków – dla monet o wartości nominalnej 5 groszy,
  - d) jeden niebieski pasek – dla monet o wartości nominalnej 10 groszy,
  - e) dwa niebieskie paski – dla monet o wartości nominalnej 20 groszy,
  - f) pięć niebieskich pasków – dla monet o wartości nominalnej 50 groszy,
  - g) jeden brązowy pasek – dla monet o wartości nominalnej 1 złoty,
  - h) dwa brązowe paski – dla monet o wartości nominalnej 2 złote,
  - i) dwa zielone paski – dla monet o wartości nominalnej 2 złote, wykonanych ze stopu Nordic Gold,
  - j) pięć brązowych pasków – dla monet o wartości nominalnej 5 złotych,
  - k) pięć zielonych pasków – dla monet o wartości nominalnej 5 złotych, z wizerunkiem okolicznościowym;
- 3) na białym polu, wewnątrz ramki w kolorze odpowiadającym kolorom, o których mowa w pkt 2, znajdują się nadruki wskazujące miejsce na zamieszczenie nazwy producenta oraz określające liczbę saszetek, liczbę monet w saszetce, wartość nominalną monet i łączną wartość monet w worku zbiorczym;
- 4) w przypadku formowania pakietów, nadruki określające liczbę saszetek i liczbę monet w saszetce, o których mowa w pkt 3, należy zastąpić nadrukami określającymi liczbę pakietów i liczbę monet w pakiecie;
- 5) nadruk na przywieszce, o którym mowa w pkt 3, może być zastąpiony naklejoną w sposób trwały etykietą;
- 6) przywieszka może być zastąpiona nadrukiem na worku zbiorczym wykonanym z przezroczystej folii.

**Wzór przywieszki do woreczka jednostkowego z monetami, worka przesyłkowego z banknotami
i worka zbiorczego z banknotami lub monetami**

The diagram shows a rectangular label with four circular punch holes arranged in a 2x2 grid at the top. Below the holes is a smaller rectangular box containing the following text and fields:

nazwa lub numer ewidencyjny jednostki
organizacyjnej banku

waluta obca .....

..... szt. po .....

wartość .....

podpis/identyfikator .....

data .....

Objaśnienia:

Przywieszka o wymiarach 100–120 mm × 70–75 mm, wykonana z białego kartonu, tworzywa sztucznego lub płótna, zadrukowana jednostronnie w kolorze czarnym, na której zamieszczone są nadruki wskazujące miejsce zamieszczenia informacji określających zawartość woreczka.